

## ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Розуміння економічних аспектів управління конкуренцією дозволяє компанії ефективно працювати в умовах економічних реформ. Розробка механізмів забезпечення конкурентоспроможності є важливим завданням, оскільки від неї залежить здатність компаній залишатися конкурентоспроможними на ринку. Ще А. Сміт, основоположник класичної політичної економії, підкреслював важливість конкуренції як механізму урегулювання економічної діяльності. «Кожен індивід, що працює заради власної вигоди, вносить свій внесок у суспільні інтереси більш ефективно, ніж коли свідомо намагається працювати в суспільних інтересах» - з книги «Дослідження про природу і причини багатства в країні» [1]. Ця цитата відображає роль конкуренції як природного механізму регулювання ринку для особистої вигоди учасників. Також Дж. Мейнард Кейнс розглядав економічні механізми в контексті змін попиту та пропозиції та роль державного регулювання у забезпеченні конкурентоспроможності економіки. «Державне втручання має бути спрямоване на підтримку балансу між попитом і пропозицією, але конкуренція залишається рушійною силою ринкової системи», - з його праць про роль регулювання у створенні сприятливих умов для розвитку ринку [2].

Дослідники розглядають механізми управління як сукупність взаємопов'язаних компонентів, з яких важливими є керована та керуюча підсистеми контролю. Формування конкурентного механізму стало предметом досліджень багатьох економістів, зокрема представників класичної політичної економії Д. Рікардо, а також предметом досліджень сучасних вчених, серед яких А. Маршалл, Г. Хемел, К. К. Прахалад, М. Портер, зокрема, запропонував концепцію п'яти сил конкуренції, які визначають, що всі учасники ринку є конкурентами, і визначають основні чинники конкурентних відносин. «Конкуренція змушує компанії змінюватися, вдосконалюватися і адаптуватися. Тільки ті, хто постійно інвестує в інновації, продовжують досягати успіху на ринку» [1, 2].

Серед вітчизняних науковців, які досліджують питання забезпечення конкурентоспроможності підприємств, варто відзначити праці Л. Михайлова та І. Ткаченка. Л. Михайлов наголошує, що ефективне управління конкурентоспроможністю можливе лише за умови впровадження інноваційних підходів, здатних адаптуватися до змін зовнішнього середовища та підвищувати стійкість бізнесу. На думку І. Ткаченка, рівень конкурентоспроможності підприємства визначається не лише раціональним використанням внутрішніх ресурсів, а й гнучким реагуванням на виклики ринку [2]. Ефективне функціонування конкурентного механізму потребує узгодженої роботи всіх його складових, адже втрата хоча б одного елементу порушує цілісність системи та знижує результативність діяльності підприємства. У зв'язку з цим запропоновано низку рекомендацій щодо формування механізмів управління конкурентоспроможністю:

- визначення системи цілей, стимулів і методів управління;
- розробка оптимальної організаційної структури управління;
- впровадження системи оцінки рівня конкурентоспроможності;
- аналіз зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на підприємство;
- контроль за рівнем конкурентоспроможності, прогнозування дій конкурентів та можливостей споживачів;
- розробка стратегій дій в ринкових умовах;
- вибір оптимальних шляхів підвищення конкурентоспроможності.

Під час формування стратегії сталого зростання прибутку необхідно враховувати внутрішні та зовнішні чинники. Ефективність досягається завдяки узгодженню фінансових результатів із чіткими цілями, інноваційними підходами та адаптацією до змін ринку. Тому важливо створювати дієвий механізм управління конкурентоспроможністю, що включає постановку цілей, розробку стратегій, моніторинг і аналіз зовнішніх факторів.

### Список використаних джерел

1. Балдинюк В. Система управління конкурентоспроможністю підприємства. Економіка та суспільство. 2022. (42). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-35>
2. Вербівська Л. Теоретичні засади управління конкурентоспроможністю підприємства в контексті системного підходу. Економічний простір. 2023. (187). 78-83. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/187-13>